

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
Мусхаріної Юлії Юрїївни
на дисертацію Логвінової Євгенії Вікторівни
«Підготовка майбутнього соціального педагога до формування культури
безпеки життєдіяльності старшокласників»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Проблема соціально-педагогічної діяльності як суспільного явища і моделі діяльності, спрямованої на розв'язання завдань соціального виховання, підтримки і захисту дитини на всіх етапах шкільного навчання є дуже актуальною в нашій державі. Зростає роль соціальних інституцій, зокрема закладів освіти, що покликані навчити дитину, молоду людину безпечно існувати в навколишньому середовищі, створюючи умови для формування в особистості основ культури безпеки власної життєдіяльності. Провідну роль у цій діяльності відіграє соціальний педагог як представник психологічної служби школи, покликаний турбуватися про дитину та її безпечне існування; попереджати негативні впливи й створювати сприятливі умови для розвитку особистості; реалізовувати профілактичні, реабілітаційні, корекційно-терапевтичні заходи шляхом організації взаємодії різних суб'єктів зі створення умов для соціальної адаптації та благополуччя в мікросоціумі дітей і молоді, їхнього всебічного розвитку. Готовність до виконання цих функцій забезпечується підготовкою фахівця.

Отже, актуальність дослідження, розгорнутого у дисертації, є незаперечною, адже особливості підвищення рівня готовності майбутнього соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників у процесі професійної підготовки в закладі вищої педагогічної освіти дійсно не дістала повного висвітлення в сучасній педагогічній науці.

Своєчасність і важливість наукового дослідження Логвінової Є.В. посилюється обґрунтованими суперечностями, зокрема, між: підвищенням вимог суспільства до збереження здоров'я підростаючого покоління, створення умов для безпечної життєдіяльності дітей шкільного віку й недостатньою увагою до

проблеми формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників у різних соціальних інституціях; виховним потенціалом закладів загальної середньої освіти, усіх його суб'єктів у формуванні культури безпеки життєдіяльності старшокласників і недостатнім використанням можливостей шкільного соціального педагога в забезпеченні цього процесу; функціональним призначенням шкільного соціального педагога системно реалізовувати профілактичні, реабілітаційні, корекційно-терапевтичні заходи в межах здоров'язбережувальної функції в роботі зі старшокласниками й неготовністю відповідного фахівця до реалізації такої діяльності через відсутність цілісної системи його професійної підготовки в закладі вищої педагогічної освіти.

Варто зазначити, що дисертаційне дослідження виконане відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри соціальної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди в межах держбюджетної теми «Інновації в підготовці майбутнього фахівця до соціально-педагогічної діяльності» (№ 0112U002000 від 16.01.2012 р.). Тему дослідження затверджено вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 4 від 06.06.2013 р.) і погоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 22.10.2013 р.).

У дисертації Логвінової Є.В. обґрунтована та експериментально перевірена ефективність системи підготовки майбутнього соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників.

Дисертанткою проведена значна робота щодо систематизації поняттєвого та термінологічного апарату з означеної проблеми. Визначено зміст понять «безпека», «життєдіяльність», «безпека життєдіяльності», «культура безпеки життєдіяльності», «формування культури безпеки життєдіяльності в освітньому закладі» тощо.

Слід відзначити чітку характеристику напрямів, форм і методів діяльності соціального педагога відповідно до функцій соціально-педагогічної діяльності з

формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників у ЗЗСО, урахуваючи вікові психофізіологічні особливості.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у теоретично обґрунтованій цілісній системі підготовки майбутнього соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників, яка передбачає послідовну реалізацію компонентів (цільового, суб'єкт-об'єктного, змістово-процесуального, оцінно-результативного). Дисертанткою визначено особливості формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників у ЗЗСО; напрями діяльності соціального педагога з формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників (інформаційно-комунікативний, здоров'язбережувальний, координаційний); готовність соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників як його здатність до реалізації напрямів діяльності.

Вагомим доробком Логвінової Є.В. є визначення принципів, якими має керуватись соціальний педагог у формуванні культури безпеки життєдіяльності старшокласників: налагодження взаємодії соціального педагога зі старшокласниками з урахуванням їхніх психо-вікових і індивідуальних особливостей; узгодженість і координація дій внутрішніх суб'єктів процесу (соціального педагога, батьків, класних керівників, психолога, вчителів, адміністрації ЗЗСО тощо); цілеспрямоване і послідовне забезпечення мотивації старшокласників до формування їхньої культури безпеки життєдіяльності; систематичне діагностування процесу й поточних результатів; стимулювання активності й самостійності старшокласників у виборі способів реалізації безпеки в проблемних ситуаціях; систематичність і системність у навчально-виховній роботі з питань безпеки життєдіяльності з урахуванням міжпредметних зв'язків передбачених планом навчальних предметів; використання потенціалу зовнішніх учасників соціально-педагогічної діяльності (представників соціальних служб, громадських і благодійних організацій, закладів культури і охорони здоров'я тощо).

Дисертанткою розроблено і теоретично обґрунтовано систему підготовки соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників, що включає цільовий, суб'єкт-об'єктний, змістово-процесуальний (підготовчий, координаційний, технологічний етапи) та оцінно-результативний компоненти.

Цінними для педагогічної практики є розроблені Логвіною Є.В. навчально-методичні матеріали до дисциплін плану підготовки майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників («Вступ до спеціальності», «Соціально-педагогічна діяльність в закладах освіти», «Технології соціально-педагогічної роботи»), матеріали для проведення занять із факультативного курсу «Соціально-педагогічна діяльність з формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників». Особливої уваги заслуговує методика залучення як учасників освітнього процесу до організації та проведення заходів, спрямованих на формування культури безпеки життєдіяльності, так і активної участі у цьому процесі батьків, учителів, представників соціальних інституцій.

У дисертації досить докладно висвітлено послідовність всіх етапів дослідно-експериментальної роботи. Доказовими і переконливими є висновки щодо ефективності впровадження розробленої системи підготовки соціальних педагогів до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників. Результати педагогічного експерименту піддано якісному і кількісному статистичному аналізу, що підтверджують значущість і доцільність системи підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників.

Аналізуючи дисертацію з методологічних та теоретичних позицій, відзначимо її наукову обґрунтованість і достовірність отриманих у ході дослідження результатів на теоретичному та практичному рівнях. Рівень апробації результатів дослідження є достатнім, оскільки підтверджується участю дисертантки у 11 науково-практичних конференціях міжнародного і всеукраїнського рівнів, а також публікаціями у 8 провідних фахових, міжнародних періодичних і наукометричних виданнях.

Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка № 01/10-475 від 21.05.2018 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка № 1571 від 02.07.2018 р.), ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет» (довідка № 09/1-271/3 від 19.06.2018 р.).

В результаті здійсненої експертизи констатуємо, що текст дисертації ідентичний змісту тексту автореферату, відповідає спеціальності, за якою вона подана до захисту.

Слід відзначити виважену загальну логіку дослідження, що відображена у його структурі та отриманих результатах, мету дослідження досягнуто, поставлені наукові завдання виконано.

Вищезазначене підтверджує професійну та наукову компетентність Логвінової Є.В. Тож, є всі підстави класифікувати дисертаційне дослідження Логвінової Євгенії Вікторівни як завершене теоретико-експериментальне дослідження, що містить нові наукові положення, має вагоме теоретичне і практичне значення для теорії і методики професійної освіти.

Проте, позитивно оцінюючи дисертацію Логвінової Є.В., вважаємо за доцільне зробити деякі зауваження і висловити окремі побажання:

1. У 1 розділі дисертації різнобічно й глибоко досліджуючи ретроспективний аналіз розвитку вчення про безпеку життєдіяльності, авторка майже не приділила уваги теоретичному аналізу праць зарубіжних науковців щодо підготовки майбутніх соціальних педагогів до формування культури безпеки життєдіяльності в Європі в наш час.

2. Заслуговує на схвалення, що Євгенія Вікторівна чітко визначила рівні готовності майбутнього соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників. Проте, в дисертації достатньою мірою не знайшло відображення питання, як саме здійснювалося оцінка студентів упродовж всього періоду навчання щодо досягнення означеної мети.

3. З метою вдосконалення та оптимізації подальших розробок за темою дослідження, в межах проблематики виконаної дисертації важливим було б

вказати на утруднення, з якими дослідниця зіткнулась під час виконання експериментальної частини роботи.

4. Загальну практичну цінність роботи значно посилило б наведення в додатках не лише робочої програми факультативного курсу «Соціально-педагогічна діяльність з формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників», а й методичних рекомендацій щодо вивчення окремих тем та реалізації запропонованих завдань курсу.

Висловлені зауваження і побажання не впливають на позитивну оцінку виконаного дослідження та не знижують його цінність.

На підставі зазначеного вище вважаємо, що дисертаційна робота «Підготовка майбутнього соціального педагога до формування культури безпеки життєдіяльності старшокласників» відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її авторка – Логвінова Євгенія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри медико-біологічних основ
охорони життя та цивільного захисту
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Ю.Ю. Мусхаріна

Тетяна Мусхаріна
Нагородна Вєдугу

[Handwritten signature]

засвідчую
[Handwritten signature] Е.С. Сілік